

Z naravo v objemu

JASH

medicina svet - ozvezja

OPASQUEVA
NARAV

Z zavestjo, da je del krogotoka narave in ne gospodar tega kroga, človek resnično skrbi za vse, kar nas obdaja. Ne razmišlja le o svojih trenutnih koristih. Naravo razume kot naravni dom in temelj preživetja lastne vrste. Ta dom je dovolj velik, udoben in bogat za naše resnične potrebe. Pa še čudežno je opremljen – toliko raznolikosti!

Dom je vendarle ranljiv, če človek zahteva preveč zase. Zato ekologija kot naš odnos do narave postaja tudi del naše kulture preživetja. Kultura ekologije postaja sestavina naše stvarnosti in prihodnosti.

Živa Kralj, Daša Podjed, Zuhra Topalović, Anja Kajsner, Vid Gračner, Matic Petak, 3. razred, Osnovna šola Zadobrova, Ljubljana

Živalski in rastlinski svet

Vse žive organizme na našem planetu – od mravlje in travne bilke do hrasta in človeka – združujemo v pojem biodiverziteta (skovanka iz grške besede *bios* – 'življenje' in *diversity* – 'raznolikost') ali biotska raznovrstnost.

Vsi prebivalci tega naravnega doma (zraven so tudi številni nam nevidni) smo tukaj z razlogom. Grški modrec Aristotel je zdavnaj ugotovil: »Narava ne napravi ničesar zaman.«

Morda ne vemo, zakaj je med nami mravlja. Ali lastovka. Nič hudega. Tukaj so in naj živijo. Sicer bi bila brez mravlje prst manj rodovitna. Brez lastovke bi bilo veliko preveč

muh in mušic v zraku. Zato je treba skrbeti za obstoj vseh živih organizmov – vidnih in nevidnih, prikupnih in odbijajočih. Enako moramo skrbeti za neživo okolje. Kajti pogoj za obstoj nekaterih živih bitij je prst, za druge je voda, za tretje gozd, vsi potrebujemo zrak, in tako naprej.

Narava je ustvarjena kot lep krogotok in tako deluje. V tem krogotoku so vsa živa bitja in neživo okolje (sestava tal, anorganske hranilne snovi, voda, zrak, svetloba, toplota ...). Vsi deli

Luna Halimić Golob, 12 let, Osnovna šola Franca Lešnika - Vuka Slivnica

tega krogotoka so medsebojno povezani. Če se podre en del, se spremeni, bolj ali manj, življenje drugih delov. Vsi deli te celote delujejo po naravnih zakonih, le človek deluje tudi naučeno. Ima možnost poseganja z umetelnimi sredstvi v vse dele krogotoka narave. Zato je naša odgovornost največja.

Ko je živel pravljicar Ezop, je na našem planetu živel okrog sto milijonov ljudi. Danes nas je okrog osem milijard. Vsi potrebujemo stanovanje ali hišo. Številni si želijo avto, ladjo, nekateri celo letalo. To pomeni, da so velike površine našega planeta prekrile hiše, stanovanjske soseske, tovarne, ceste, letališča in tako naprej. Prej pa so to bile zelenice, plodovita prst ali gozd. To so spremembe, ki jih prinaša povečevanje prebivalstva in zadovoljevanje različnih človekovih potreb. In nekateri deli planeta so zelo obremenjeni. Zato človeštvo išče možnosti za omilitev tega stanja.

Pri tem pa so težave. Predvsem zato, ker se človek oddaljuje od narave.

Poglejmo, lastovka si naredi preprosto hiško, ki ne obremenjuje okolja. Hiška je udobna, pa še lepa na pogled. In do konca življenja ima to eno hiško. Veliko ljudi, tistih bogatejših, pa si gradi več hiš. Čeprav je ena povsem dovolj. Kupujejo si več avtomobilov in veliko drugih nepotrebnih stvari. Za proizvodnjo teh stvari so potrebne tovarne, vsaka obremenjuje naravo.

Zakaj človek potrebuje več hiš, več avtomobilov, veliko oblačil, bazene, teniška igrišča ...? Naš daljni prednik je potreboval le eno udobno hiško, nekaj oblačil in hrano iz narave. Zato je imel dovolj časa za gibanje, opazovanje pojavov v naravi, poslušanje ptičjega petja, opazovanje rojevanja sonca. In za pogovor z drugimi. Nikoli se ni dolgočasil. Bil je srečen.

Aleksandra Potočnik, 5. razred, I. osnovna šola Žalec

da ne spreminja naravnega reda – ne posega v obvodni svet. Zaradi lastne varnosti in prijetnega sobivanja je dobro razumeti sporočila narave.

Kadar govorimo o vodi, se moramo osredotočiti na dve temeljni težavi: zmanjševanje zalog pitne vode in razdiralno moč vode (poplave, hudourniki, mestne poplave zaradi pomanjkljivih odvodnih sistemov). Na zaloge pitne vode vplivajo, kot rečeno, podnebne spremembe ter onesnaževanje vodotokov zaradi razmaha prebivalstva, razširjanja industrije, kemičnega pospeševanja kmetijstva in naših razvad. Na razdiralne pojave vode pa vpliva človek neposredno z neustreznim krčenjem gozdov, posegi v rečne struge, asfaltiranjem zelenic in tako naprej. Če tega ne ozavestimo, se bodo težave stopnjevale. Brez vode pa ni življenja.

Zato je treba naše potrebe uglasiti z zakonitostmi narave. In razlikovati resnične potrebe od odvečnih. Vsi vemo, da potrebujemo vodo za pitje, pomivanje posode, umivanje ... Ni pa nujno porabiti veliko vode za umivanje avta. Ali za namakanje igrišča za golf. Veliko je podobnih primerov. Če bi življenje razumeli, tako kot ga razumejo druge živalske in rastlinske vrste, bi bilo pitne vode dovolj za vse. Poplav in hudournikov bi bilo bistveno manj. Zato so misleci že zdavnaj sporočili: *Narava – učiteljica!*

Maja Pufič, 12 let, Osnovna šola Fram

Katarina Gražl Lipuš, 10 let, Osnovna šola Pohorskega bataljona Oplotnica

V naravi je vse povezano. Če je nekemu delu narave slabo, drugemu ne more biti lepo. Če želimo, da nam bo lepo, moramo poskrbeti, da bo lepo tudi živalim in drugim delom narave. Tako kot nam narava omogoča zdravo življenje in prijetno počutje, lahko mi prispevamo, da bo v naravi vse lepo. Zato je treba spoznavati živali. Tako spoznavamo skrivnosti življenja. Izvedeti, zakaj kuža maha z repkom ali zakaj slavček do onemoglosti prepeva, je veliko več kot zaslužiti veliko denarja ali si zagotoviti všečke z oglašanjem na družbenih omrežjih.

Zase bomo največ naredili s preživljanjem časa v naravi. S spoznavanjem živali in povezanosti žive narave. Z ugotovitvijo, da ima narava srce.

Naja Požarnik, 12 let, Osnovna šola Rada Robiča Limbuš

V gozdu začutimo, da lažje dihamo. Gozd odstranjuje iz zraka ogljikov dioksid, ki nastaja pri dihanju in gorenju, ter druge škodljive snovi. Hkrati pa drevesa izločajo velike količine kisika, ki je nujno potreben za življenje, in številne dišeče snovi. Lahko rečemo, da je sprehod po gozdu kisikova prha. Ta prha vsebuje tudi snov, ki jo izločajo rdeči bor in drugi iglavci, za naša dihala je zelo blagodejna in koristna.

Poznavalci pravijo, da s sprehodi po gozdu znižamo krvni tlak, omilimo stresno stanje, okrepimo stanje srčno-žilnega sistema, znižamo krvni sladkor, izostrimo pozornost in

Človekove razvade in narava

Če pridemo peš na vrh hriba, smo naredili marsikaj dobrega zase in nikogar nismo motili. Če pridemo z avtom, je drugače. Nismo doživeli lepote sprehoda, okolje smo nekoliko onesnažili in prestrašili številne živali.

To ne pomeni, da avta ne potrebujemo. Če imamo službo v drugem kraju, potrebujemo avto. Če je treba hitro priti do zdravnika, je avto koristen.

Tudi če se sprehodimo do trgovine ali do knjižnice, ki sta v bližini, je za nas dobro. Za nikogar pa ni škodljivo. Promet namreč povzroča veliko škodljivih plinov. To pa je vzrok za splošno segrevanje, ki je čedalje hujše. Zato že odmirajo nekatere rastline, ogroženih je vedno več živali. Vsemu pomagamo, če kratke razdalje prehodimo ali prekolesarimo. Če smo pozorni do okolja, kot je narava do nas, je življenje prav lepo.

Isabella Grace Bordon, 9 let, Osnovna šola Ludvika Pliberška Maribor

Aida Denjo, 10 let, Osnovna šola Angela Besednjaka
Maribor

Učenci 5. razreda, Osnovna šola Pohorskega bataljona
Oplotnica

bi zmanjkalo. Zato je treba spoznavati naravo. Tako bomo razumeli, da iz narave ne moremo vzeti več, kot narava lahko obnovi.

To, kar nam narava zagotavlja sproti, je pravzaprav dovolj, da vsi lepo živimo. Le treba je pravilno ravnati. Nihče resnično ne potrebuje odtekanja vode iz pipe ves čas, kadar si umivamo zobe. Če bi to spoštovali, bi si vsi na svetu lahko umivali zobe. Tudi z drobnimi – na videz drobnimi – rečmi v vsakdanjem ravnanju vseh prispevamo k lepšemu svetu. Ugašanje luči, varčevanje z vodo, ločevanje odpadkov, pogostejša uporaba koles, spoštljiv odnos do dobrin, zaradi katerih je bilo porabljenih veliko surovin in energije – je le nekaj vsakdanje koristnega in spodbudnega ravnanja.

Narava opravlja svoje naloge – opravimo tudi mi svoje!

Živalski in rastlinski svet

Obiščimo vrtiček! Spomnimo se, katere rastline in živali smo doslej videli na vrtu. Zakaj je za vsa živa bitja vrt pomemben življenjski prostor? Prav nam bodo prišli lupa, fotoaparati, majhne grabljice, knjiga o vrtnih rastlinah in živalih, brezčrtni listi ali zvezek, barvice, ravnilo in morda tudi manjše cedilo.

Ogledamo si rastline, ki rastejo tukaj, in ugotovimo, ali jih poznamo. Premislimo, ali vse te rastline lahko jemo. Ali so katere tudi vsiljivke?

Rastline natančno opazujemo – njihovo barvo, velikost, obliko listov, morebitnih cvetov ... Med opazovanjem bomo prav gotovo opazili tudi živali. Vzamemo si čas in opazujemo tudi živali. Narišemo najbolj zanimive. Pri risanju smo pozorni na to, ali smo pravilno narisali število nožic, tipalnic, kril ... Pri tem premišljujemo, kaj živali počnejo na vrtu.

Dobro je, da se na vrt vračamo več dni in natančno opazujemo, kaj se dogaja z rastlinami in živalmi. Vsakič natančno izmerimo rastline in podatke sproti vpisujemo v zvezek. Po štirinajstih dneh primerjamo podatke o posamezni rastlini. Zakaj so podatki drugačni? Kaj se dogaja z rastlinami? Ker imamo s seboj tudi fotoaparati, se potrudimo in naredimo posnetke živali in rastlin, ki so nam posebej zanimive. Pri fotografiranju živali smo potrpežljivi. Včasih moramo čakati nekaj časa, da se umirijo, sedejo na vidno mesto ...

Zakaj pa potrebujemo grabljice? Z njimi lahko zmehčamo prst okrog rastlin (pazimo, da pri tem ne poškodujemo korenin).

Vrtno prst presejemo. Na cedilu bo zagotovo ostala kakšna vrtna živalca. Opazujemo jo. Če je ne poznamo, jo fotografiramo, doma pa poiščemo njeno